Biuletyn Polonistyczny

28.05.2018
Literaturoznawstwo

O Norwidzie. Syntezy i zbliżenia

Autor/Redaktor: Sławomir Rzepczyński
Wydawnictwo:: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku
ISBN: 978-83-7467-279-5

Zebrane w niniejszym tomie prace o Norwidzie powstawały na przestrzeni wielu lat i stanowią swego rodzaju zapis poszukiwania idiomu autora Vade-mecum. Określenie „trudny poeta” – temat jednej z konferencji zorganizowanej przez Instytut Badań nad Twórczością Cypriana Norwida KUL w Kazimierzu Dolnym oraz tytuł wydanej po tej konferencji książki1 – odnajduje potwierdzenie w wieloletnim namyśle nad tym bodaj najoryginalniejszym polskim poetą.

Zebrane w niniejszym tomie prace o Norwidzie powstawały na przestrzeni wielu lat i stanowią swego rodzaju zapis poszukiwania idiomu autora Vade-mecum. Określenie „trudny poeta” – temat jednej z konferencji zorganizowanej przez Instytut Badań nad Twórczością Cypriana Norwida KUL w Kazimierzu Dolnym oraz tytuł wydanej po tej konferencji książki1 – odnajduje potwierdzenie w wieloletnim namyśle nad tym bodaj najoryginalniejszym polskim poetą.

Tematyka większości zgromadzonych w niniejszej książce artykułów wynika z udziału jej autora w różnych konferencjach, głównie norwidologicznych, których organizatorzy zaproponowali jako główne tematy te ogniskujące się wokół Norwidowej spuścizny. Poznawanie Norwida, jak zauważył w swej klasycznej już książce Zdzisław Łapiński, to: „otwieranie zamkniętego świata” poprzez „odczytywanie zasady budowy tego świata”2. Norwid to bodaj jedyny poeta, któremu poświęcone jest osobne czasopismo „Studia Norwidiana” i którego twórczość poddawana jest analizom, interpretacjom i uogólnieniom od początku XX wieku3. Kiedyś pomijany, nieznany, zapomniany, dzisiaj – trudny. Outsider romantyzmu, krytyk własnej współczesności, konsekwentny w głoszeniu własnych poglądów, poeta, prozaik, dramaturg, myśliciel, także polityk i socjolog, malarz, rysownik, rzeźbiarz… w te i wiele innych ról można wpisać Norwida, co pokazuje go jako wielostronnego uczestnika życia mentalnego swojej epoki, trudnego do zakwalifikowania w wyraźne ramy przynależności, a zarazem konsekwentnego głosiciela skrystalizowanych dość wcześnie (już w latach czterdziestych XIX wieku) poglądów, którym pozostawał na ogół wierny do końca swego życia. Przedmiotem

namysłu poszczególnych rozdziałów niniejszej książki jest więc Norwid i jego dorobek, próba zrozumienia – na ile jest to możliwe – jego intencji w ich macierzystym kontekście. Ale jednocześnie (co wynika z samej istoty hermeneutyki) kolejne rozdziały książki odsłaniają też rozumienie Norwida w kontekście epoki współczesnej autorowi książki oraz – idiomatyczne rozumienie twórcy Quidama przez niżej podpisanego.
Obiektywizmowi ujmowania tego, co Norwidowe, towarzyszy zatem subiektywny obraz, jaki na przestrzeni wielu lat powstał w świadomości jego czytelnika i komentatora.

Książka została podzielona na dwie części. Pierwszą wypełniają ujęcia syntetyczne od problematyczności umieszczenia Norwida w procesie historycznoliterackim, przez poszukiwanie idiomu poety w jego autokreacyjnych zabiegach, dalej – w stosunku do modernizującego się świata, w jego poglądach na historię, współczesność, kulturę, literaturę i na miejsce człowieka w świecie. Część druga obejmuje próby dotarcia do Norwidowskiego idiomu poprzez analizy i interpretacje wybranych utworów: Quidama, Bransoletki, utworów lirycznych oraz dramatów: Aktor oraz Kleopatra i Cezar.

(Ze *Wstępu*).

Spis treści

SPIS TREŚCI Wstęp 5 SYNTEZY „Trudny Norwid”. O problemie umiejscowienia twórczości Norwida 11 Autobiografia Norwida jako hagiografia. Uwagi o paradoksalności Autobiografii artystycznej Norwida 33 Ja – dom – świat. O geopodmiotowości Norwida 45 Norwid a nowoczesność 61 Aktualizacja i uniwersalizacja jako figury myślenia historycznego Norwida 99 Aktualizacja tradycji jako formuła komparatystyki? Przypadek Norwida 123 O ludziach „urzeczowionych”. Norwid wobec dziewiętnastowiecznej reifikacji świata 143 Gra tożsamości i różnicy w Norwidowskich ujęciach kultury 157 PRZYBLIŻENIA Quidam – retoryka tekstu 171 Zdziwienia współczesnością. O grze kontrastów w Bransoletce Norwida 183 O wyobraźni symbolicznej Norwida 197 Plastyczna figuratywność przedstawiania postaci w Czarnych kwiatach. O myśleniu alegorycznym i symbolicznym 211 Elementy wyobraźni plastycznej w liryce Norwida 233 Dialog „wewnętrzny” w liryce Norwida jako obrona podmiotowości, czyli odwrócona anakreza. 245 Norwidowska „zbrodnia stanu”. Szekspir w twórczości Norwida (O Kleopatrze i Aktorze) 261 Summary 281
Bibliografia 283
Nota bibliograficzna 297

Rok publikacji: 2017
Strony: 299
Słowa kluczowe: twórczość Norwida, dramat, hermeneutyka, liryka, Norwid Cyprian